

הקבוצה הראשונה - מעשה הלימוד

בתלמוד, בשמיעת האוזן, בעריכת שפתיים, בבינת הלב, בשכלות הלב.

תלמוד

קודם כול התלמוד, העסק הלימודי.
הראשון בסדרת ארבעים ושמונת הדברים הוא התלמוד,
עצם הלימוד.
תלמוד של תורה שבכתב ותורה שבעל פה,
העיון וההתבוננות השכלית.
המילה תלמוד מורה הן על ה"לימוד" והן על ה"גמרא":
תלמוד בבלי וירושלמי,
המשך תורה שבעל פה - חיי עולם הנטועים בתוכנו.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה הראשונה - מעשה הלימוד

בתלמוד, בשמיעת האוזן, בעריכת שפתיים, בבית הלב, בשכלות הלב.

שמיעת האוזן

האוזן צריכה להיות קשובה

לשמיעת הדברים הנמסרים במשך דורות מפי השמועה

ממקור דבר ה' אל משה בהר סיני.

”שמע ישראל”.

הדיבור מקושר עם השמיעה:

”השמע לאוזנך מה שאתה מוציא מפיך”.

אנו שומעים את דבר ה',

הוא נכנס לתוכנו, חודר לתוכנו וממלא אותנו.

על ידי השמעת הדיבור לאוזן,

גופנו מתפעל והשמיעה נפעלת בתוכנו.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כחשפחה

הקבוצה הראשונה - מעשה הלימוד

בתלמוד, בשמייעת האוזן, בעריכת שפתיים, בבינת הלב, בשכלות הלב.

עריכת שפתיים

עריכת שפתיים היא עצם פעולת הלימוד,
והיא המכשירה להבנת הלימוד.
עריכת שפתיים היא ביטוי תמציתי,
לשיתוף כל רמ"ח האיברים ושם"ה הגידים בלימוד
בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה'.
הדיבור בדקדוק האותיות
הוא שלמות המצווה של "ודַפַּרְתָּ בָּם".
עצם הלימוד הוא בפה
דיבור ברור ומבורר היטב על ידי פתחון שפתיים:
"ה' שפתי תפתח".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה הראשונה - מעשה הלימוד

בתלמוד, בשמיעת האוזן, בעריכת שפתיים, בניית הלב, בשכלות הלב.

בינת הלב

בינה - הבנת דבר מתוך דבר:
על ידי בינת הלב אנו מגיעים להבנת התורה
בהתבוננות פנימית וחודרת למקור.
הלב הוא מרכז החיות של האדם
ובינת הלב היא בינה מקיפה,
כוללת, עצמותית וסובייקטיבית,
בינת האישיות כולה,
בינת "לב נבון" של שייכות וחיוניות.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה הראשונה - מעשה הלימוד

בתלמוד, בשמיעת האוזן, בעריכת שפתיים, בבית הלב, בשכלות הלב

שכלות הלב

ההבדל בין שכלות הלב ובין בית הלב
הוא ההבדל שבין 'הסתכלות' ובין 'התבוננות'.
בהסתכלות יש מן הראייה,
ובהתבוננות - מן השמיעה.
שכלות הלב היא הסתכלות חיצונית אובייקטיבית;
ובית הלב היא התבוננות פנימית סובייקטיבית.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השנייה - המידות

באימה, ביראה, בענווה, בשמחה (בטהרה)

אימה

אימה ויראה הן שני פנים של דבר אחד:
אימה היא מצב של חרדה פסיכולוגית נפשית;

ויראה היא יראת כבוד ורוממות,
שמשתלבת בהכרה ובידיעה.

האימה היא חרדה מדבר קרוב;
והיראה - מדבר רחוק.

אימה היא ביטוי של חרדת קודש.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השנייה - המידות

באימה, ביראה, בענווה, בשמחה (בטהרה)

יראה

יראת שמיים

היא עצם מהותו של האדם מישראל.
התורה והיראה אינן שני דברים נפרדים:
היראה היא ביטוי של שכל התורה.
הבנת התורה לאמיתה, תלויה ביראה.
היראה היא יראה של שכל, של חוכמה;
והשכל הוא שכל של יראה:
"הן יראת ה' היא חכמה".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השנייה - המידות

באימה, ביראה, בענווה, בשמחה (בטהרה)

ענווה

ענווה היא ביטול היש.

הענווה שייכת ליסוד תכונתם של ישראל.

ישראל ענווים, "ממעטים את עצמם":

אברהם - "אנכי עפר ואפר", משה - "ונחנו מה",

דוד - "אנכי תולעת ולא איש".

ענווה היא יסוד כל המידות הטובות

והיא הגדולה מכולן.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השנייה - המידות

באימה, ביראה, בענווה, בשמחה (בטהרה)

שמחה

שמחה היא ביטוי של שייכות לדבר
והיא המצב הבריא והנכון של האדם העוסק בתורה:
"פיקודי ה' ישרים משמחי לב".
השמחה היא מידה כלל ישראלית
המתגלית בעיקר במועדים:
"ושמחת בחגך",
"עבדו את ה' בשמחה".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמ"ד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השלישית - לימוד בחבורה

בשימוש חכמים, בדקדוק חברים ובפלפול תלמידים

שימוש חכמים

השימוש הוא היסוד, השורש והנשמה של הלימוד:

”גדול שימושה של תורה יותר מלימודה”.

שימוש תלמידי חכמים הוא

בירור והבנת טעמי המשנה והגמרא

וקבלת ידיעות והדרכות מהחכמים.

השימוש הוא לימוד שנמשך מתוך זרם של תורה,

מתוך קשר רוחני, נפשי ומוסרי

ומתוך שייכות לאישיות של גדולי ישראל.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כנסת

הקבוצה השלישית - לימוד בחבורה

בשימוש חכמים, בדקדוק חברים ובפלפול תלמידים

דקדוק חברים

המובן של 'דקדוק' הוא
גילויים של דברי התורה עצמם.

כשמדקדקים בתורה

מתבררים הדברים ומתאמתים.

חברים בלימוד תורה ובלמוד אמונה

'מחדדים זה את זה'

מתוך התחברות, שייכות וניקה הדדית:

"קנה לך חבר".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כחשפה

הקבוצה השלישית - לימוד בחבורה

בשימוש חכמים, בדקדוק חברים ובפלפול תלמידים

פלפול תלמידים

התלמידים הכרחיים

ללימוד התורה.

הפלפול הוא ביטוי התוצרת האישית של הלומד.

כשהפלפול נעשה במידה הנכונה,

גם הוא הופך להיות כלי לגילוי אהבת התורה.

בדלותנו אנו מחלקים בין 'ללמוד' ובין 'ללמד',

אבל האמת היא שהלימוד מגיע לשלמות מתוך העיסוק ב'ללמד'.

עצם מהותה של תורה,

הוא לימודה לאחרים.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה הרביעית - הלומד בחברה

ביישוב, במקרא, במשנה

יישוב

יישוב הדעת, ישיבה.

בענייני תורה אנו מוצאים קביעות ויציבות:

”כעץ שתול על פלגי מים”.

ככל שקביעותו בלימוד תורה רבה יותר,

היא מעידה על יישוב דעת איתן יותר.

הישיבה היא קביעות הרוח,

קביעות האישיות.

צריך להיות אדם מן היישוב:

אדם נורמלי ובריא, אדם מיושב וישר,

ולא אדם עצבני ומבוהל.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה הרביעית - הלומד בחברה

ביישוב, במקרא, במשנה

מקרא

המקרא מתגלה במשנה ובתלמוד,

ובזה מופיע ערכו המיוחד.

לפני כל גאונות בתורה -

מקרא ומשנה.

זהו המינימום האלמנטרי של היהודי.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה הרביעית - הלומד בחברה

ביישוב, במקרא, במשנה

משנה

המשנה היא המשך לתורה שבכתב.

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

הן שני צדדים - שניים שהם אחד:

הן הקרקע היסודית של תורה,

השלמות היהודית הנורמלית.

אנו לא קראים ולא רפורמים.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

 חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה,
במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט סחורה

יש דברים שמיעוטים יפה,
ומצד זה הם צריכים להיות בעולם.
הסחורה מבטאת את אי-היציבות שבחיים.
לפעמים יש מקום גם ל'קפיצות' אלו של 'סחרנות' בתורה
אולם עיקר הלימוד צריך שיהיה קבוע, רענן ויציב.
"הווי ממעט בעסק ועסוק בתורה".
העיקר הוא הערך הרוחני,
והסחורה צריכה לתפוס מיעוט.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה,
במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט דרך ארץ

דרך ארץ היא דרכו של האדם בהיותו בן הארץ.

היא כוללת נימוסים חברתיים,

אנושיות נורמלית

בין הבריות, במשפחה וגם בפרנסה.

אולם צריך לשמור על העיקר:

להיות שקוד בתורה.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה,
במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט תענוג

יש מידה מיוחדת של תענוג,

שהיא חיובית,

היא איננה מידה גדולה.

אדם חש תענוג

כאשר הוא חווה הנאה מלימודו,

ומן הידיעות שצבר.

יש לשמור על הבריאות,

ולשם כך יש לפעמים צורך בתענוגים.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה, במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט שינה

השינה הכרחית וחיונית לאדם

אבל אין לישון יותר מדי.

מיעוט נכון של שינה

מצטרף לרוב של ערות רוחנית.

יש אומרים שאדם צריך שמונה שעות שינה (רמב"ם),

ויש אומרים שדי בשש שעות (מהר"ל).

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה,
במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט שיחה

"אל תרבה שיחה".

"ודַפַּרְת בַּם" - "בם ולא בדברים אחרים",

והיזהר מלשון הרע ודברים בטלים.

אך אין להיות מוזר ואילם.

צריך לעסוק בשיחה באופן נכון

בנעימות של "ואהבת לרעך כמוך".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

 חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה החמישית - ששת המיעוטים בחברה

במיעוט סחורה, במיעוט דרך ארץ, במיעוט תענוג, במיעוט שינה,
במיעוט שיחה, במיעוט שחוק

מיעוט שחוק

”שחוק וקלות ראש מרגילין לערווה”.

מידת השחוק היא אחת המידות

המגלות את ערכו של האדם,

ובמיוחד של תלמיד חכם

שניכר בשחוקו המועט.

יש מקום למעט צחוק - ל'בת צחוק',

במובן של "הווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השישית - מידות עילאיות ללומד תורה

בארך אפיים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת הייסורין

ארך אפיים

מידת ארך אפיים היא מידה אלוקית.
על האדם להתעלות לדרגה של דבקות במידותיו.
המידה האלוקית הזאת היא
היסוד למידת הסבלנות
כלפי תופעות שליליות בחברה,
כלפי אחרים וכלפי עצמנו.
המידה ארך אפיים היא מידתו של אברהם אבינו.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השישית - מידות עילאיות ללומד תורה

בארך אפיים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת הייסורי

לב טוב

לב טוב הוא שורש הטוב שבאדם.

מידת לב טוב מתגלה ביחס לחברים

וביחס לכל ההווייה.

ככל שאדם גדול יותר,

הגילוי של מידת לב טוב צריך להיות אצלו גדול יותר,

משום שמידה זו היא הטבע של תלמיד חכם.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השישית - מידות עילאיות ללומד תורה

בדרך אפיים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת ייסורין.

אמונת חכמים

תחילתה של אמונת חכמים היא ביחס לחז"ל

והיא נמשכת עד לדורות האחרונים.

באמונת חכמים יש גם יחס של אמון:

המשך מנאמן לנאמן.

"משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע".

התורה נקנית באמונת חכמים

ונמשכת אלינו דרך רבנן ותלמידיהם.

מתוך אמונה בנותן התורה

מגיעים לאמונה בממשיכי התורה.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השישית - מידות עילאיות ללומד תורה

בארך אפיים, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת ייסורין.

קבלת ייסורין

לימוד התורה צריך שיהיה גם מתוך קבלת הייסורים
ההכרחיים בחיי העולם.

כשם שאנו מקבלים את התורה,

כך עלינו לקבל את הייסורים

ולהתייחס אליהם ביחס נכון.

קבלת ייסורים שייכת לגדלות של תורה:

”אשרי הגבר אשר תייסרנו ייה ומתורתך תלמדנו”.

(מעובד עפ”י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ”ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השביעית - אישיות הלומד

המכיר את מקומו, השמח בחלקו, העושה סייג לדבריו, שאינו מחזיק טובה לעצמו.

המכיר את מקומו

האדם שייך למקום - מקום רוחני וגשמי.
החיוב לקביעות בתורה, במקום מיוחד ובזמן מיוחד,
הוא חלק ממציאות האדם.
ככל שהתנודות בלימוד התורה מעטות
והקביעות רבה,
כן גוברת הכרת המקום הפנימית של האדם.
ההכרה בדבר מקומו של האדם בבית המדרש
בין העוסקים בתורה.
קביעות המקום מבטאת את יציבותו של האדם.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השביעית - אישיות הלומד

המכיר את מקומו, **השמה בחלקו**, העושה סייג לדבריו, שאינו מחזיק טובה לעצמו.

השמה בחלקו

השמה בחלק שלו בתורה.

יש להיות שמח בחלק שכבר זכה בו

ולהרגיש כמה הוא טוב.

השייכות האמיתית לתורה מתגלה אצל השמח בחלקו.

קניין התורה נמשך מיום מתן תורה,

ומכאן שהשמחה בחלקנו נמשכת במשך כל השנה:

”ותן חלקנו בתורתך”.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השביעית - אישיות הלומד

המכיר את מקומו, השמח בחלקו, העושה סייג לדבריו, שאינו מחזיק טובה לעצמו.

העושה סייג לדבריו

הכול צריך להופיע במשקל הנכון
בזהירות ובהסתייגות.
אנו פוגשים הדרכה זו בקשר לתורה:
"עשו סייג לתורה", על ידי גזרות ותקנות.
הסייגים שקבעו חכמים אינם נפרדים מן התורה
אלא הם גילויים שלה.
יש שתי דרגות: התורה מצד עצמה,
והסייגים שאומנם אינם מגופה של תורה אך מחזקים אותה.
"סייג לחכמה - שתיקה"
תלמיד חכם צריך לעשות סייג לדבריו ולדיבוריו,
מתוך לימוד שמירת הלשון.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה השביעית - אישיות הלומד

המכיר את מקומו, השמח בחלקו, העושה סייג לדבריו,
שאינו מחזיק טובה לעצמו.

שאינו מחזיק טובה לעצמו

”אם למדת תורה הרבה,

אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת”.

שלא יחזיק מעצמו יותר ממה שהוא,

ועם כל גדלותו, אל לו להתנשא ולהתגאות.

עליו לזכור שהערך האמיתי של שקידתו בתורה

אינו בשביל עצמו

אלא בשביל כלל ישראל.

לתורה שלומד תעודה כלל עולמית.

(מעובד עפ”י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ”ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות,
אוהב את המישרים, אוהב את התוכחות.

אהוב

'אהוב' כולל יותר מ'אוהב'.

השימוש במשקל פעול מבטא

שאהבתו ממלאת את כל הווייתו -

כולו מלא אהבה.

לעומת 'אוהב', שהוא הצד האנושי של הפועל,

'אהוב' הוא פעול - הוא כולו שייך לה מהצד הפנימי,

ככפיית הר כגיגית.

מכאן נובעת אהבת המקום, ומכאן אהבת הבריות.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אהוב את המקום, אהוב את הבריות, אהוב את הצדקות,
אהוב את התוכחות, אהוב את המישרים.

אוהב את המקום

'אוהב את המקום' מבטא את אהבת ה'
וכן את אהבת ה'מקום', מקום שכינתו של הקב"ה:
ארץ ישראל, ירושלים, הרב הבית.
כל עצם הווייתנו הוא הקישור למקום, לבורא העולם,
ומתוך כך קישורנו לכל הבריאה.
מתוך אהבת המקום - אהבת הבורא - באה אהבת הבריות.
אדם האוהב את המקום ואת הבריות,
הוא האדם המוכשר ללמוד את תורת ה',
ולהגיע למדרגה האידיאלית של לימוד תורה לשמה.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אהוב את המקום, **אהב את הבריות**, אהב את הצדקות,
אהב את המישרים, אהב את התוכחות.

אהב את הבריות

'אהב את המקום ואהב את הבריות'

המקום מתגלה בבריות.

מתוך אהבת המקום, אהבת הבורא, באה אהבת הבריות.

כי הבריות הן הבריות של המקום.

אהבת הבריות היא התכונה המקנה את התורה.

אהבת הבריות צריכה שתתבטא,

ברעות בין אדם לחברו.

ברעות גשמית וברעות רוחנית.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אהוב את המקום, אהוב את הבריות, אהוב את הצדקות,
אהוב את המישרים, אהוב את התוכחות.

אוהב את הצדקות

'צדקות' כולל את הצדקה לעני

ואת הדברים הצודקים.

האדם האוהב את התורה ממילא אוהב את הצדקות.

לימוד הזכות והאהבה והמלצת הטוב

מזדהים עם הצדק והצידוק.

יסודו של משפט ה' - משפט התורה - הוא הצדקה.

יסודו של המשפט העברי הוא: "בצדק תשפוט עמיתך".

והוא נמשך מתוך "צדיק וישר ה'".

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אהוב את המקום, אהוב את הבריות, אהוב את הצדקות,
אהוב את המישרים, אהוב את התוכחות.

אוהב את המישרים

ה'אוהב את המישרים' הוא האוהב ישרות.
"עשה האלוהים את האדם ישר".
הישרות שלנו מגלה את אישיותנו האמיתית.
והיא למעלה מצדיקות וחסידות.
ישרות השכל וישרות האדם הן היינו הך.
באדם הישר מתגלה השכל הישר,
ומכאן נובעת אהבת המישרים.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה השמינית - חמש אהבות

אהוב, אהוב את המקום, אהוב את הבריות, אהוב את הצדקות,
אהוב את המישרים, **אהוב את התוכחות.**

אוהב את התוכחות

אוהב לתת תוכחות לאחרים וגם לקבלן בעצמו.

הכוונה ל'הוכחה' ולא ל'תוכחה',

"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא"

עניינה של המצווה הוא ההוכחה.

מתוך שקיימת אהבת הבריות מגיעים לידי הוכחה.

תוכחות מתוך עומק של אהבה.

גם בלימוד קיימת אהבת ההוכחות -

הוכחות דברי תורה והתלמוד.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

הקבוצה התשיעית - עדינות עילאית

מתרחק מן הכבוד, אינו מגיס ליבו בתלמודו ואינו שמח בהוראה.

מתרחק מן הכבוד

הערך האמיתי של כבוד האדם
הוא כבוד התורה וכבוד הבריות.
הכבוד איננו כלפי תלמיד החכמים עצמו
אלא לתורה המתגלה בו, שכן הוא נושא התורה.
מתוך ההכרה האמיתית במהותו של הכבוד
ייש מקום להתרחקות מן הכבוד.
ההתרחקות מן הכבוד
היא ההתרחקות מן ה'אני', מ'עצמי' הדמיוני.
בכבוד שרוחשים לתלמיד חכם
מתגלה כבוד ה'.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

הקבוצה התשיעית - עדינות עילאית

מתרחק מן הכבוד, אינו מגיס ליבו בתלמודו ואינו שמח בהוראה.

אינו מגיס ליבו בתלמודו

הגסת הלב היא התרגלות לדבר

הגורמת לזלזול בו.

עלינו להיות חדורים בהרגשה

שהתורה מתחדשת בכל יום.

בתורה אין מצב של הרגל הנעשה טבע.

התורה צריכה להיות בעינינו כחדשה, והמצוות - כחדשות:

”בכל יום יהיו בעיניך כחדשים”.

כאילו בכל יום אנו מקבלים מחדש את התורה בהר סיני.

ההתרחקות מן הכבוד האישי שלנו והנהגת העדינות בתורה

עניין אחד הן.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה התשיעית - עדינות עילאית

מתרחק מן הכבוד, אינו מגיס ליבו בתלמודו ואינו שמח בהוראה .

אינו שמח בהוראה

ההוראה היא ההופעה המעשית של תורתנו.

ההוראה צריכה להיות מתוך חרדת קודש

ולא מתוך שמחה פרטית.

להורות הוראה בישראל - זה דבר חשוב מאוד.

לפעמים יש צורך לפסוק הוראה

מתוך תפקיד או מתוך הכרח.

זו מדרגה עליונה מאוד.

אבל אין להיות שמח בהוראה:

יש כאן מצב עדין, על גבול ההתנשאות

והשתלטות על אחרים, ולכן נצרכת זהירות רבה.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

הקבוצה העשירית - חברות בלימוד

נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות, מעמידו על השלום, מעמידו על האמת.

נושא בעול עם חברו

כשם שיש גמילות חסד בעניינים גשמיים,
כך יש גמילות חסד בעניינים רוחניים.
בלימוד בציבור יש נשיאה בעול עם חברינו.
כולנו נושאים בעול האחד הנחמד המפואר -
עולה של תורה.

התורה מתגלה על ידי כולנו יחד.

הנשיאה בעול עם חברינו

וההתחברות המתגלית בנו

מגלות את ערכו של כל אחד מאיתנו;

וכל הכישרונות וכל האישים מצטרפים

לשלמות אחת של האישיות הישראלית.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה העשירית - חברות בלימוד

נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות, מעמידו על האמת, מעמידו על השלום.

מכריעו לכף זכות

הנשיאה בעול עם חברו היא היסוד
ליכולת להכריעו לכף זכות.

כשהנשיאה בעול משותפת, מגיעים למצב שבו
כל ניצחון וההכרעה לכף זכות של הזולת
מורגשים אצלנו כאילו היו כלפי עצמנו.

בניצוח יש לפעמים הרגשה של האישיות הפרטית,
אולם בהכרעה לכף זכות של תורה
מתגלה ההכרעה האמיתית של הזכות התורנית.
ההכרעה לכף זכות אינה כמותית אלא איכותית.
לפעמים יש ביקורת,

וגם אז יש להכריע לכף זכות
מתוך ידידות ואהבה.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה העשירית - חברות בלימוד

נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות, מעמידו על האמת, מעמידו על השלום.

מעמידו על האמת

מעמידו על האמת, מעמידו על השלום.

האמת והשלום הם היינו הך:
”והאמת והשלום אהבו”.

חז”ל מלמדים אותנו כי האמת היא השלום.

האמת המוחלטת היא המתגלה בשלום שבינינו.

תורת אמת היא המתגלה בשלום.

השלום כולל את כל הריבוי,

והוא אמיתותה של תורה.

התורה היא אחת והניגודים הם רק מהבחינה המצומצמת.

מתוך סיוע הדדי, ויכוחים ולימודים

נמשכת תועלת של בירור דברים לאמיתה של תורה.

(מעובד עפ”י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ”ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה העשירית - חברות בלימוד

נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות, מעמידו על האמת, מעמידו על השלום.

מעמידו על השלום

”תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם”
ונוהגים זה בזה חיבה ורעות, לקיים מה שנאמר:
”האמת והשלום אהבו.”
יכולות להיות מחלוקות גדולות במידות, בלימוד ובמעשה,
אולם על גביהן קיימת אהבה.
קיומה של אהבה זו תלוי בנו - בעוסקים בתורה,
שהיא מקור אהבת האמת.
הידיעה שאנו נושאים בעול עם חברנו,
מיעוט הזלזול וריבוי הכבוד
מתוך אווירה של התחברות הנשמות במחברת הקודש,
מביאים לאהבת האמת והשלום.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך המשפחה

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמוד, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, לומד על מנת ללמד, המתכים את רבו, המכוון את שמועתו, האומר דבר בשם אומר.

מתיישב ליבו בתלמוד

על ידי לימוד התורה באופן מעמיק
אנו מגיעים לדרגה של מתיישב ליבו בתלמודו.

התיישבות הלב האישית

נובעת מהתגלות התורה בעם ישראל.

על ידי קביעת המקום לתורה

מגיעים להרמוניה בין האדם לתורה.

התורה צריכה להימצא בעצמיותו

ובנשמתו של האדם.

תלמודו מתיישב בנפשו

ונפשו מתיישבת בתלמודו.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמודו, **שואל ומשיב**, **שומע ומוסיף**, לומד על מנת ללמד, המתכים את רבו, המכוון את שמועתו, האומר דבר בשם אומר.

שואל ומשיב, שומע ומוסיף

באווירה מיוחדת של חכמים, חברים ותלמידים:
התלמיד 'שואל', והמלמד 'משיב'.
כאשר השאלה רצינית, אמיתית ותמימה,
כשאינן ביקורת או זלזול כלפי הורים ומורים,
השאלות והתשובות תורמות למהלך קניין התורה.
הכוונה ב'שומע' היא לשמיעה הכללית לקול הבוקע מהר סיני
ולדברי חכמים הממשיכים את התורה.
שמיעת דבר ה' המתגלה בנו, מגלה את דרך הלימוד ההגון.
מתוך השמיעה מגיעים להוספה,
שהיא התורה עצמה המתגלה כחדשה.
(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, **לומד על מנת ללמד**, המתכים את רבו, המכוון את שמועתו, האומר דבר בשם אומר.

לומד על מנת ללמד ולומד על מנת לעשות

בעצם עניינה של תורה
שתי הפעולות ללמוד וללמד הן היינו הך.
גם לימוד ומעשה הם היינו הך:
'לעסוק בדברי תורה'.
דברי תורה הם 'עסק' - כדברי המהר"ל.
יש לעמוד על כך שלימוד ומעשה הם אחד.
עצם הלימוד הוא קיום.
שלמותו של הלימוד מגיעה מתוך ה'ללמד'.
ה'ללמד' מגלה את אמיתות התוכן של ה'ללמוד'.
שלמות הלימוד היא למען תתקיים התורה בישראל
ללמוד על מנת לעשות.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, לומד על מנת ללמד,
המתנים את רבו, המכוון את שמועתו, האומר דבר בשם אומרו.

המתנים את רבו

מתוך היחס האמיתי של התלמיד לרבו -

מתגלה ערך החוכמה.

הערך האמיתי של התלמיד מתגלה

כשהוא מגלה את החוכמה שברבו.

גם במצב של גדלות בתורה ועצמאות,

ממשיכה השייכות לרב.

תלמיד חכם יכול להביא השלמה ותוספת התחכמות לרבו,

על ידי שאלותיו ובירוריו.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

חמד
בית חינוך כמשפחה

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, לומד על מנת ללמד, המתכים את רבו, **המכוון את שמועתו**, האומר דבר בשם אומר.

המכוון את שמועתו

כל התורה כולה היא שמועה: "מפי השמועה".
ה'שמועה' הגדולה המתפצלת והמתחלקת
לכל פרט ופרט של התורה.
יש לדייק בשמועה: איך נמסרה.
כאן יש הדגשה של 'שמועתו' - 'תורה דיליה'
המשך השמועה הזאת
מתגלה בתלמידי חכמים שבכל הדורות.
מתוך כל השכלול של קניין תורה זוכים
לכוון את השמועה לאמת
מתוך הבנה שלמה.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכוהן קוק זצ"ל)

הקבוצה האחת־עשרה - למדנות

מתיישב ליבו בתלמודו, שואל ומשיב, שומע ומוסיף, לומד על מנת ללמד, המתכים את רבו, המכוון את שמועתו, **האומר דבר בשם אומרו.**

האומר דבר בשם אומרו

אמירת הדברים בשם אומרם היא השיא:
הכול אומרים את התורה בשם אומרה בסיני.
תלמיד חכם אמיתי שייך לכלל ישראל,
להמשך רבנן ותלמידיהם, לשרשרת התורה של כל הדורות.
כשאנו לומדים תורה, אנו ממשיכים את השלשלת.
אמירת הדברים בשם אומרם
היא המשך התורה - שבכתב ושבעל פה,
שתחילתה בדברים ששמע משה מפי הגבורה
והמשכה בחכמים הלומדים איש מפי איש.
וכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם,
כי אמירה זו היא יסוד התורה והעולם.

(מעובד עפ"י דברי הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל)

